

Список використаних джерел:

1. <http://referat-ok.com.ua/mizhnarodna-ekonomika/suchasnii-standart-adaptacii-zakonodavstva-ukrajini-do-prava-jes>
2. <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2016-3/doc/5/05.pdf>
3. <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2015-1/doc/4/02.pdf>
4. http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/34618/1/30_188-192.pdf
5. http://www.niss.gov.ua/vydanna/panorama/issue.php?s=main2&issue=2003_2

СТРОКИ ВИКОНАННЯ ЗАБОВ'ЯЗАНЬ

Потоцький Дмитро Васильович, здобувач 2 курсу факультету №2 НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент **Бірюков В. І.**

В Україні триває поступова переоцінка, переосмислення політико-правових ідей та цінностей, відбувається процес оновлення системи права, її галузей та інститутів, трансформація практики правозастосування. Становлення ринкових відносин, формування нового правового простору, зміна соціальних пріоритетів призводять до необхідності по-новому, більш ґрунтовно, дослідити усталені правові інститути, які створюють фундамент правової системи та забезпечують належний рівень функціонування правових відносин в країні. За таких умов нагально необхідними є дослідження цивільних відносин та правових норм, які їх регулюють.

Тематична актуалізація дослідження строків у цивільному праві посилюється існуванням значної кількості дискусійних теоретичних і практичних питань щодо особливостей строків виконання зобов'язань, ролі та місця визначення строків в забезпеченні виконання зобов'язання тощо.

У цивілістичних напрацюваннях проблемі строків виконання зобов'язань приділяється досить велика увага, про що свідчать роботи таких знаних дослідників, як: Д. Боброва, Т. Боднар, В. Борисова, М. Брагінський, С. Братусь, В. Вітрянський, О. Дзера, О. Іоффе, В. Костянтинова, Н. Кузнецова, О. Сергєєв, І. Спасибо-Фатєєва, Г. Шершеневич та ін. Зазначені науковці зробили вагомий внесок у дослідження питань виконання зобов'язань в цілому.

Взагалі, щодо визначення правової природи строків у науковій літературі немає єдиної точки зору. Деякі правознавці вважають, що строки належать до категорії юридичних подій, оскільки їх настання або вплив мають об'єктивний характер та не залежать від волі суб'єктів правовідносин. Інші дослідники цієї теми схилиються до необхідності визнання за строками окремого статусу у загальній системі юридичних фактів, вважаючи, що з точки зору цивільного права строки є

поєднанням об'єктивного (перебіг часу) та суб'єктивного (можливість впливу волі людей на перебіг певного строку) чинників.

На відміну від ЦК 1963 р., п'ята глава якого була присвячена регулюванню позовної давності, відповідні норми чинного ЦК містять правила обчислення не лише строків захисту, а й строків, які застосовуються у регулятивних правовідносинах (строки здійснення та виконання активних прав і обов'язків). Стаття 251 ЦК вперше в історії вітчизняної цивілістики дає законодавче визначення таким поняттям, як «строк» і термін», розглядаючи їх при цьому окремо [1]. Якщо у ЦК УРСР близько 200 статей містили у собі часові поняття, то у чинному ЦК кількість правових норм, що містять часові поняття, збільшилась у декілька разів [2, с. 291].

Безумовно, встановлення поняття строків та термінів при прийнятті нового Цивільного кодексу дало велике значення для розвитку цивілістичної науки та практики. Однак незважаючи на це й досі немає єдиної точки зору щодо правової природи строків. Так, деякі правознавці вважають, що вони належать до категорії юридичних подій, інші – навпаки.

В науці цивільного права строки розглядаються за місцем їх в системі юридичних фактів. Щодо цього твердження в юридичній літературі йдуть гострі дискусії. Так, більшість фахівців відносить строки до юридичних фактів – подій. Тут мається на увазі закінчення часу. Інші ж фахівці вважають, що строки не належать ні до дій, ні до подій і не посідають самостійного місця у загальній системі юридичних фактів, зважаючи на те, що строки можуть встановлюватися самими суб'єктами цивільних правовідносин чи законодавством, тобто, бути результатом вольових і усвідомлених дій суб'єктів права, але коли ці строки вже визначені, вони вже існують об'єктивно [3, с. 172]. Строки у системі юридичних фактів цивільного права посідають самостійне місце поряд з юридичними подіями і юридичними діями та за своїм характером становлять щось середнє між ними.

Оскільки права та обов'язки частіше виникають за волею їх носіїв, то вольовий характер мають і строки, які обмежують їх дію в часі. Конкретні строки здійснення та особливо захисту цивільних прав передбачаються нормою закону, але закон також має вольовий характер як юридичний вияв державної волі. Строки, встановлені законом, стають обов'язковими для суб'єктів правовідносин або внаслідок того, що закон забороняє їхнє скорочення за угодою сторін (наприклад, строки позовної давності), або тому, що сторони не використали надану їм можливість визначити строк на свій розсуд (наприклад, збільшити гарантійний строк) [4, с. 201].

Загальні часові параметри функціонування правовідносин визначаються передусім правовою нормою. Поняття "строк", "термін", "давність", "своєчасно", "негайно" та інші, які відображають часові зв'язки, часто включаються до змісту правових норм. У новому ЦК

України, крім норм, що регулюють дію позовної давності, містяться загальні положення про строки і терміни, які стосуються усіх інститутів цивільного права (розділ V Книги першої).

Строком є певний період у часі, зі впливом якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення. Терміном є певний момент у часі, з настанням якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення. Порівнюючи наведені визначення можна помітити, що термін може існувати як окрема категорія цивільного права, а може розглядатися як складова частина строку (наприклад, як його кінцевий момент).

Цивільно-правові строки є часовою (темпоральною) формою руху цивільних правовідносин, формами існування і розвитку суб'єктивних прав та обов'язків, що становлять їх зміст. Таким чином, досліджуючи та аналізуючи поняття «строк» та «термін», можна зазначити, що строк є поняттям складним, містить у собі відлік початку та кінця [5, с. 120].

Аналізуючи наявні результати щодо визначення строків виконання зобов'язань, з впевненістю можна стверджувати, що існують проблемні моменти навколо цієї категорії. Для забезпечення системного підходу до розв'язання посталої проблеми доцільним є удосконалення норм чинного законодавства. Думається, що належне законодавче встановлення строків, визначення їх початку та перебігу позитивно відіб'ється на стані виконання зобов'язань.

Таким чином, в умовах становлення правової держави та громадянського суспільства належне виконання зобов'язання виступає певним показником відповідного рівня цивілізованого суспільства, в якому права та свободи людини і громадянина ефективно реалізуються та гарантуються. Все це дає підстави стверджувати про актуальність подальшого дослідження категорії строків виконання зобов'язань, що є одним з актуальних завдань як в теорії, так і на практиці.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. (зі змінами і допов.) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
2. Цивільне право України: Підручник: У 2 т. / Борисова В. І. (кер. авт. кол.), Баранова Л. М., Жилінкова І. В. Та ін.; За заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатевої, В. Л. Яроцького. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – Т. 1. – 480 с.
3. Силенко Л.М. Цивільне право України: Ч.1. Навчальний посібник. – К.: Алерта, 2004. – 328 с.
4. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн.. / За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. – 2-е вид, допов. і перероб. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – Кн. 1. – 736 с.
5. Заставна С. Л. Про строки і терміни в національному праві України / С. Л. Заставна // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2013. – Вип. 11. – С. 119-123.